

INTERJÚ

SZAKMAI GYAKORLATI KÉPZÉS

A szakképzésben részt vevő tanulók idejük nagy részét a szakmák gyakorlati ismereteinek és fogásainak megtanulásával töltik, és lényegében a gyakorlati oktatás során sajátítják el azokat az ismereteket, képességeket és készségeket is, amelyek szakmai szocializációjukhoz ill. leendő foglalkozásukhoz nélkülözhetetlenek. A rendszerváltás óta a szakképzésen belül az iskolák számára a gyakorlati oktatás megszervezése és lebonyolítása okozta a legtöbb gondot és feszültséget, és itt kényszerítette ki az élet (ill. a gazdasági átalakulás) a leggyorsabb és a leglátványosabb változásokat. Az alábbiakban olyan interjúkat közlünk, amelyek egy-egy szakmán belül a gyakorlati képzés aktuális gondjait mutatják be, a szakmai gyakorlati képzés legilletékesebbjei, a szakoktatók szemszögéből.

Liskó Ilona

TEXTILIPARI SZAKOKTATÓ

“Nincs megbecsülve sehol se az ember...”

- *Hogyan választotta ezt a szakmát?*
- Huszonhét éve vagyok a szakmában, megközelítőleg. Mester-szaktanuló vagyok, nem érettségizett. Úgy választottam ki, mint a legjobb tudású szövőnőt, a legtöbbet tudó szövőnőt. Végül is egészségügyi problémám is volt, lekerültem a gépről. Engem kértek föl, engem javasoltak ide az iskola felé, és az iskola elfogadott.
- *Örült ennek a lehetőségeknek?*
- Szívesen tanítok, bár kicsit szokatlan gyerekekkel foglalkozni, de most már úgy érzem, hogy belejöttem, mivel nekem is van gyermekem, szakmabeli szintén. Itt érettségizett ebben az iskolában csak nem szövő szakon, hanem kötő-hurkoló szakon. Hát bele lehetett jönni. Elég könnyen ment, mert a szakmámat értem, így különösebb gond csak a gyerekek foglalkozásával volt eleinte. De most már egyenesen vagyunk szépen. Összetalálkoztunk. A munka területén egyforma a gondolatmenetünk. A gondjaikkal is foglalkozom, mert a fiataloknak is vannak gondjai, napi problémái. Mondtam nekik, hogy ha valami gond van, akkor nyugodtan szóljanak, és amiben tudok, segítek. Akár kinti probléma, akár itteni.
- *Ön szerint elfogadták a gyerekek?*
- Elfogadtak. Kicsit szigorú vagyok. Mondták, hogy az előző oktatók gyengébbek és felületesebbek voltak. Ehhez tudni kell, hogy egy másik textilgyárban voltak ők szaktanulóknak, de az a cég tönkrement, és nem úgy foglalkoztak már a gyerekekkel, mint ahogy az elvárható lett volna. Önekik ez az időzójelbe tett szigorúság egy kicsit szokatlan, mert lezserebben voltak elengedve. Szóval nem volt megkövetelve a szakmai tananyag fölülük. Ők most harmadikosok, nekem arra kell törekednem, hogy becsülettel és jól megtanuljanak szőni.
- *Ön hogy választotta ezt a szakmát?*
- Hát az egy érdekes dolog volt. Én fodrásznak készültem, nagyon szeretem a mai napig is. De olyan helyzetbe kerültem, hogy édesanyám meghalt, öcsémel maradtam és édesapámmal. Nem mehettem továbbtanulni, hanem el kellett menni dolgozni. Az itteni kollégium igazgatója, Bartos István, nekem valamikor történelem

tanárom volt, és lejött toborozni lányokat, hogy jöjjünk ide dolgozni a szövőgyárba. Dolgozni és tanulni. És akkor jöttünk körülbelül tizenöten, de ma már csak egyedül vagyok. Hát először furcsa volt a zaj, és az a rengeteg fonal. Az ember nem tudta, hogy mi fán terem, de nagyon hamar betanultam. Úgy kezdtem, hogy kétműszakos voltam, hat órás, mert még nem voltam tizenhat éves. Ahogy betöltöttem a tizenhatot három műszakba kerültem. Egészen 23-24 évig három műszakban dolgoztam.

– *Nehéz ez a munka?*

– Nagyon nehéz, de nagyon szép. Én nagyon szeretem a szakmámat, és nagyon szépnek találom. Lány fonalokból, szálakból teremtünk szövetet. És sokfélét. Főleg most, hogy a szövőgyárban elindult a természetes szálás anyagok szövése, ami Amerikába megy ki. Ehhez tudni kell, hogy ez kender, és tényleg nagyon szép árúk kerülnek most ki, és tényleg nagyon érdekes. Úgyhogy mikor a gyerekek nincsenek kint, akkor én vállaltam, hogy tovább is szövök. Azt a négy napot, amikor nincsenek gyerekek, én továbbra is a gép mellett töltöm. Mert tényleg imádok szőni. Régebben még szebb volt, mert még nagyobb rétegű, még több színes árut szőttünk, mint ma. Most inkább ipari szövetet szövünk. De régen szőnyegetek is szőttünk, meg nagyon szép árúkat. Most inkább egysíkúbb, kevesebb, de viszont a természetes szálás anyagok nagyon előtérbe kerültek. Ez megint egy érdekes és új dolog.

Az az igazság, hogy most a fiatalokkal nagyon nehéz megszerettetni a szakmát. Nemigen jönnek. Nehéz szakma, nagyon nehéz. A könnyűiparnak egy nagyon nehéz ága szövőnek lenni. Tönkremegy az ember lába, tönkremegy a füle a zajtól. Azért itt 160 decibelen fölül zaj van. Meg a gyaloglás, meg az állás. Merthogy végig állni kell. És ezért szomorú, amikor azzal bosszantják az embert, hogy föl akarják emelni a nyugdíjkorhatárt. Holott az a szövőnő, aki három műszakban dolgozott, mindig gépen volt, annak, azt hiszem, huszonöt éves munkaviszony éppen elég lenne.

Mondjuk a pénz is lehetne több, jobban meg kellene fizetni a szövőnőket. Meg itt Magyarországon a textilipar nagyon összezsugorodott. Óriási hibának tartom, hogy a hazai terméket nem helyezzük előnybe, hanem behozunk ilyen kínai, meg mit tudom én, milyen külföldi árúkat. Biztos, hogy olcsó, de annyit is ér. Festeni a kínaiakat mondjuk nem tudnak. Tönkremegy, kimegy a színe. A hazai termékeket szerintem sokkal inkább előnybe kellene helyezni. És föllendíteni a textilipart, mert énszerintem van jövője. Mi is már úgy jártunk, hogy tönkremegyünk, de aztán csak addig-addig, hogy a kereskedőknek sikerült partnereket keresni. Ez már politika. Tudniillik a szovjet, illetve orosz exportot ugye lezárták. Ezt nagyon nagy butaságnak tartom, mert az egyik legnagyobb forgalmazó azért az volt. Ponyvaszövetekből. De most lesz egy üzlet üzbégekkel, oda szállítjuk, amit most határidősen le kell szállítanunk. Ponyvát, amit gyapottakarónak használnak.

– *Mennyi munka van mostanában?*

– Elég, hála istennek, még túlóránunk is kell. Szombaton is bejárunk, hogy határidőre le tudjuk gyártani ezeket a termékeket. Úgy néz ki, Amerikába folyamatosan nagy a természetes szálú anyag, és keressük továbbra is a nyugati partnereket, akikkel üzleteket tudnánk kötni. Talán Ausztráliába is. Már nem sokan dolgoznak a gyárban, összesen irodaházzal együtt 350 körül vagyunk. Diákokkal csak én foglalkozom, a tíz lánnyal, aki most itt van nálunk.

– *Hogyan dolgoznak a lányok?*

– Olyan gyakran nincsen, hogy elfogadhatatlan anyagot adnának le. Igyekszem ott lenni a közelükben. Ha valami hiba elment, akkor szólnak, hogy mit csináljanak. Anélkül nem indítják el a gépet. Ha valami gubancot csináltak, akkor szólnak nekem.

Most már öt kislány szakmunkás bérben van. Ez azt jelenti, hogy a dolgozónak a 90%-os fizetését kapja meg. Ha jól dolgozott, nincs selejt, első osztályú árut gyárt, akkor megkapja a 90%-ot. De csak akkor, ha teljesen selejtmentesen dolgozik, és ha a teljesítési szintje is megvan.

– *Minek alapján lettek kiválasztva ezek a lányok?*

– A munkájuk alapján. Ahogy két és fél hónap alatt termeltek a gépeken, annak alapján lett kiválasztva az öt lány. Itt nézni kell a hozzáállást, a munkafegyelmet, a szorgalmat, meg hogy egyáltalán akarja-e csinálni. Meg hogy itt akar-e maradni a szakmában.

- *Sokan mennek el?*
- Igen, a fele. Úgy néz ki, hogy a fele elmegy, a fele itt marad.
- *Aki marad, az miért marad?*
- Hát egyelőre öneki ez a lehetősége. Vagy a testvérei is itt dolgoznak, volt, akinek az apukája dolgozott itt, és ezért maradt. Vagy nincs más lehetősége. Hogy ne legyen munkanélküli, azért választja ezt. Van, akinél a munkaszeretet is számít. Az egyik kislány azt mondta, hogy ő nagyon szívesen csinálja. Látszik is rajta, mert ő a legjobb.
- *Nagy hiány van, most is fölvetelt hirdetünk, 15-20 főt föl tudna a cég venni, csak hát sajnos nem jelentkeznék. Annak ellenére, hogy a másik nagy textúlgyár tönkrement. Van egy pár ember, aki átjött, szövő is, mester is, de újjak nem nagyon jelentkeznék. Meg kellene jobban fizetni. Mert az a 13-14 ezer forint, amit nettóban hazaviszünk, az kevés ilyen munka mellett.*
- *A lányok ugyanezt a munkát csinálják?*
- Igen, csak ők kevesebb gépet kezelnek, egy gépet, vagy két gépet, amennyit a tudásuk szintje megenged.
- *Ez a pénzben nem látszik meg?*
- Ők ösztöndíjasok. Ez elsősorban a tanulmányi eredményeiktől függ. Azért van az, hogy szakmunkás-bérbe van ez az öt kislány, aki megérdemli. Így többet kapnak, mint az ösztöndíj. Mert megérdemli az a kislány, aki ugyanannyit lehoz a gépről, mint egy gyengébb szövőnő. Így jobban járnak, mint avval a 800 forintos ösztöndíjjal.
- *Amit a tanulók szönek, az is bekerül a kereskedelembe?*
- Persze. Nincsenek külön kezelve. A múlt héten például amerikai szőttünk a lányokkal, amerikai szövetet.
- *És az ebből származó jövedelem kit illet?*
- Nem kap az iskola belőle, ha erre kíváncsi, az a cégé. Azért kapják a szakmunkás-bért a gyerekek. Meg van nekik szabva, hogy milyen százalékban kell dolgozni ahhoz, hogy a 90%-ot elérjék.
- *Hány órát kell dolgozniuk?*
- Reggel hattól egy óráig. Ebben van két szünet, reggel nyolc órakor és tíz órakor.
- *Hogyan bírják?*
- Bírják. Van, amelyik le se áll, mert kell neki a pénz. Van egy pár kislány a szakmunkás-béresek közül, talán három, akik amikor mondom, hogy nyolc óra van, azt mondják, hogy nem jönnek, mert többet akarnak termelni. Úgyhogy vannak ilyen jó hozzáállású lányok is. Végig dolgozzák a hét órát reggel hattól. Hát nem szoktunk hatkor kezdeni, inkább fél hétkor, mert elméletet szoktam nekik egy kicsit visszakérdezni. Hogy mi volt tegnap, milyen hibák adódtak, meg a szakmával kapcsolatos dolgokat visszakérdezem, és akkor utána megyünk ki a terembe.
- *Könnyen elsajátítják a szakmával kapcsolatos tudnivalókat?*
- Igen. De itt az iskolában már nem úgy tanulnak, ahogy én. Épp most néztem a jegyeiket, és szakmaiból gyengébbek.
- *Az elméleti tantárgyakból?*
- Igen.
- *Mi lehet ennek az oka?*
- Nem akarnak tanulni. A tavalyi év végi jegyük még sokkal jobb volt. Most az is gyengébb, akinek akkor jobb jegyei voltak. A hozzáállásuk egy kicsit ellanyhult a harmadik évre. Pedig most kellene megfogni a tanulást. Főleg annak, aki tovább akar tanulni. Le akarnak néhányan érettségizni a szakmunkások szakközépiskolájában, vagy esetleg itt maradni, és akkor mennék a második osztályba, a szakközépiskolába. Mert ez az iskola szakmunkás- és szakközépiskola. Itt egy évet ki lehet hagyni, és mindjárt a másodikikat lehet kezdeni, ha jó eredménnyel elvégezték a szakmunkásképzőt.
- *Milyen a felszereltség a gyárban?*
- Nagyon sokféle gép van. Vannak még hagyományos szövőgépek, de vannak új rendszerű szövőgépek is. A hagyományos gépnél nincsen semmilyen hibajelzés a szövőnő felé, ott a szövőnőnek indítani kell, tárat kell

tölteni. De az új rendszerűek jelzik a szövönőnek a láncszakadást, a vetülékszakadást, és a szövönő a mesternek tudja jelezni, ha valami baj van a géppel. Minden elektromos úton történik. Ezek már modern gépek. Azt hiszem, hogy Magyarországon nem sok van belőlük, sőt, azt hiszem, nincs is ilyen gép, csak nálunk. Ezzel sokkal könnyebb dolgozni, mert nem kell vetüléket töltenünk, hanem keresztcsévékről történik folyamatosan a vetülék-bevitel. Sokkal egyszerűbb a kezelésük.

Akik voltak kint Franciaországban, láthatták a szövőgépeket. Ott egy szövőő nem tíz vagy tizenkét gépet kezel, hanem akár kétszázat is. Olyan áttekinthető, meg modern. Igaz, hogy nagyon vékony árukat gyártanak, és az könnyebb. De azért ott sem ülnek le, szóval ülve nem lehet dolgozni, szerintem elképzelhetetlen. Amerikában is voltam kint, a kanadai részen, és ott sem ülnek, ott is gyalognak a szövőők, meg állnak. De persze a pénzüket nem lehet hozzánk hasonlítani.

- *Egészségileg milyen veszélyei vannak ennek a munkának?*
- Egészségügyi károsodásunk van néha, és előfordulnak balesetek is. Ez általában a figyelmetlenségből adódik. A szövőő ott hagyja a gombon az ujját. Én is jártam már így, de nem lett belőle baleset, mert jó reflexem volt, és elkaptam a kezem.
- *Mi történhet ilyenkor?*
- Volt, akinek összeroncolta a kezét, mert ott felejtette az indítógombon. Ez mind a figyelmetlenségnek tudható be. Olyan nagy baleseti veszély nincs, csak akkor, ha a szövőő nem figyel arra, amit csinál.
- *Diákoknál előfordul baleset?*
- Nem, még idáig nem. Eléggé figyelünk arra, hogy mit csinálnak, meg annyi gépre azért őket még nem tesszük, hogy ne tudjanak odafigyelni. Én nem tudok ilyen balesetről.
- *Milyen a fegyelem?*
- Hogy is mondjam, műszakonként válogatja. Tudniillik nálunk két műszak van, egyik műszakban nagyon erős a munkafegyelem, a másikban egy kicsit gyengébb. A műszakvezetőtől függ. Az egyik többet megenged az embereknek, mint a másik. Ilyen mindenhol előfordul. De általában szigorúan veszik a munkafegyelmet. Szóval a munkaidő betartása az fontos. Illik hat óra előtt, munkakezdés előtt lent lenni, vagy két óra előtt, hogy el tudjuk mondani egymásnak, a szövőők is és a mesterek is, hogy milyen problémák vannak, melyik gép rossz, mit kell csinálni, milyen szövétváltás vagy fonaltváltás van. Mi ezt szakmai nyelven úgy hívjuk, hogy melegváltás. Ez a szövőőnek is érdeke, meg a mesternek is.
- *Mi a következménye annak, ha a tanulók hibát követnek el?*
- Ha nincsenek szakmunkás-bérben, akkor nincs következménye. Csak szólnak neki, behívják a nyersáru-árvételbe, ahol árvészik a szövetet, és akkor megmutatják, hogy ilyet nem szabad csinálni, oda kell figyelni, és legközelebb ezért a hibáért esetleg szólnak az iskolának, hogy magatartásból vagy szorgalmából egy jeggyel rosszabbat kap. De ilyen még nem volt, mert eléggé odafigyelnek. Akik szakmunkás-bérben vannak, náluk már más a helyzet. Ha selejtjük van, ha rossz minőségű árut csinálnak, akkor levonják a bérükből. Ugyanúgy, mint a szövőőknek.
- *Mi lesz a selejt árúval?*
- Megpróbáljuk belföldön, csökkentett áron eladni. Nem első osztályú, hanem harmad vagy negyed osztályú áron.
- *A tananyag betartását ki ellenőrzi?*
- Az éves tanmenetet nekem kellett megírni, hogy mire kell megtanítani őket. Innen az iskolából ellenőrzi a műhelyfőnök meg az osztályfőnök.
- *Mi alapján írta meg a tanmenetet?*
- Van egy kis tematika, amit kiad az iskola, nekem annak alapján kellett összeállítani a tanmenetet, persze a mi gyárunkhoz viszonyítva, a mi gépparkunknak megfelelően. Mert nyilván nem taníthatunk olyat, ami nálunk nem található meg.
- *Van esetleg valami átalakítási javaslata a tanmenettel kapcsolatban?*
- Hát, így nem is tudom hirtelen. Mondjuk elég nagy óraszám van harmadikban gyakorlat, de talán az első-második osztálynál egy kicsit részletesebben lehetne tanítani. Mire a szövőőbe ér, már egy kicsit talán

többet kellene foglalkozni ezzel a tananyaggal. Tanulnak is anyagismeret órán, a kendertermesztési rendszertől kezdve egészen a gyapotig, de énszerintem csak nagy vonalakban.

- *Miért választják a gyerekek ezt a szakmát?*
- Szerintem nem tudják, hogy mit választanak. De azt hiszem, hogy a szövő szakma szebb és érdekesebb, mint a fonó. A szövő a tisztább munka, a fonó, a kenderfonó irtózatosan poros. Ha pamutot fon, akkor is csupa fehér pihe lesz a műszak végére.
- *A többi szövőnővel milyen a tanulók kapcsolata?*
- Hát, beszélgetnek, és azt hiszem, hogy segítőkészek a szövőnők. Az a tapasztalatom, hogy ha a tanulók odamennek, és megkérik a mellettük lévő szövőnőt, hogy tessék megnézni, akkor segítőkészek, segítik a fiatalokat. Inkább a lányok bátorítanak, nem mernek úgy közeledni a dolgozók felé. Olyan nálunk nincs, hogy bántják az ipari tanulókat. Én elég erélyes és szigorú vagyok állítólag. Én azt sem engedem, hogy a mester ne menjen oda hozzájuk, ha hívják. Mert ha azt akarjuk, hogy itt maradjanak a gyerekek, akkor csak jó véleménnyel lehetnek a gárdáról. Hozzám is odajönnek megcsinálni a gépet, menjenek oda hozzájuk is. Éppen most volt erről szó a főnökömmel, a műszakvezetőmmel, mert voltak ilyen gondjaink. Mondtam neki, hogy légy szíves, beszélj meg a mesterekkel, hogy a kislányokhoz is ugyanúgy oda kell jönni javítani, mint a szövőnőkhöz. Most úgy néz ki, hogy rendeződött ez a téma. Mert eddig legyintetek, hogy á, az csak tanuló. Ilyen szemlélettel nem lehet dolgozni.
- *Tess valamit a gyár annak érdekében, hogy itt maradjanak a lányok?*
- Igen, például most is kapnak Mikulás-csomagot a gyerekek, nem csokoládé, hanem dezodor, meg ilyen érdekességek lesznek benne. Hogy egy kicsit jobb kedvvel legyenek itt. Egy kis karácsonyi jutalom is jut majd nekik, de azt még nem tudom, hogy micsoda. Igyekszik a vállalat, hogy megtartsa őket. Szükségünk van utánpótlásra, mert egyre többen mennek el nyugdíjba, kihasználva ezt a lehetőséget, hogy most kordelvezménnyel lehet menni. Mert nálunk 48 éves korban el lehetett menni nyugdíjba. Most úgy néz ki, hogy ez teljes egészében megszűnik. Nekem öt évem van hátra, de valószínű, hogy nem öt, hanem hat vagy nyolc lesz belőle, ahogy halljuk. Ez nagyon szomorú dolog. Én már nagyon elmennék. Huszonhét évet húztam le idáig, és nagyon sokat dolgoztam a cégnek. Hát a három műszak már egymagában elég, aztán valamikor még GMK is volt, amikor szombat-vasárnap is dolgoztunk. Olyan is volt, hogy huszonnégy órát bent voltam, pedig akkor farmerszöveteket szőttünk, és az eléggé kényes. De az embert a pénz, meg a kollektíva hajtotta. Elfelejtettük a fáradságot. Lehet, hogy ma már nem tudnám megcsinálni.
- *Van családja?*
- Van, igen. Egy huszonkét éves lányom van. Itt érettségizett a középiskolában, őneki olyan beosztása van, hogy raktárra adja a kész árut, ő címkézi fel a kész árukat, ami kimegy Amerikába. Emellett ő az üzem adminisztrátora, úgyhogy kettős feladata van, elég kis pénzért. Sajnos.
- *Szívesen ajánlotta a lányának ezt a munkát?*
- Hát ő nem nagyon akarta, de második osztályos volt mikor megkötöttük itt vele a vállalati szerződést. Szerződést kellett kötni, mert akkor, amikor ő végzett, négy évvel ezelőtt, lehet, hogy másképp föl se tudta volna venni a cég. Akkor rögtön üzembe került, a szakmájába, mert ő kötő-hurkoló szakon végzett. Ott volt gyártásközi ellenőr, és egy éve van itt a másik beosztásban is. Eleinte rossz volt neki, mert nehezen szokta meg, de most már nagyon szeret ott lenni. Csak a pénz lenne több. De általában mindenki azt hajszolja, a pénzt, ami mindig kevés.
- *Mi lesz a szakmával, ha nem jönnek majd dolgozni?*
- Azért bízunk benne, hogy jönnek. Sok fiatal van még, csak-csak lesz utánpótlás, ha mi elmegyünk nyugdíjba, akkor is. Szerintem itt a kormánynak is tenni kéne valamit. Kevés az, hogy beiskolázunk. A textilipart kéne fellendíteni. És ez mind a kormánynak tartozik, azt hiszem. Kormány szintű az, hogy fellendítse egy kicsikét, és ne tegye tönkre ezzel a nagy privatizációval a vállalatokat. Ez már politika.

– *Lát-e valami különbséget, hogy régen milyen megbecsülése volt a szakmának, és most milyen?*
 – Ó, persze. Most azon kívül, hogy megkapjuk a fizetésünket, különösebb megbecsülésben nem részesülünk. Holott azelőtt a kiváló dolgozóktól kezdve, az ipar kiváló dolgozója, a könnyűipar kiváló dolgozója, ilyesmiben részesült az ember. Negyedévenként meg mindig volt egy kis plusz pénz, amit kapott az ember, azért, mert többet tett le az asztalra, mint a másik. Vagy jobban dolgozott. Ez rossz dolog, hogy ilyen most nincs. Az új rendszerben a kormányváltás óta eltörölték mindent. Nincs megbecsülve sehol se az ember, se a textiliparban, se sehol. Én kétszer kaptam kiválót, egyszer a könnyűipar kiválóját. Eljutottam ilyen nemzetközi szövetségversenyre is, Bulgáriába, ahol megnyertem a versenyt. Addig magyar versenyző még soha nem hozta el az első helyet. Én elhoztam az én kategóriámban. Mert 35 év volt az egyik kategória, 25 meg a másik. Két kategóriát indítottak. És akkor jó érzés volt haza jönni, mert itthon megkaptam a kiváló dolgozó címet. Akkor még ilyen brigád dolgok is voltak, és engem mint brigádvezetőt a kis brigádom meglepett ajándékkal. Ma már ez sincs. Ez rossz, mert az emberek el vannak fásulva, nem törődnek egymással. Mindenki csak a pénzt hajszoja. Jobb volt az a kis közösség. Hol elmentünk együtt képtárba, vagy szórakozni egy kicsit, társadalmi munkátzni. A fizetését föl se vette az ember. Úgy jobb volt. Most semmi nincs, semmilyen mozgalom. Mi, szövősök szoktunk néha ilyen kis házi ünnepséget rendezni, pl. nőnapkor. Most egy hónapja is a szövősök szervezték, hogy jöjjünk már össze egy kicsit, mert mindenki el volt fáradva, mindenki úgy érezte, hogy szétzilált a nép. És akkor összefogtunk, és csináltunk egy vacsorás ünnepséget egy kis zenével. Jól kibeszélgettük magunkat, elmondtuk egymásnak, milyen gondunk, bajunk van. De ez olyan ritka, mint a fehér holló.

Most végül is a fizetésünkön kívül más megbecsülésben már nincs részünk. 90 óta, amióta ez a kormányváltás lett, minden megszűnt. Közvetlenül a kormányváltás után nem volt munka. Nyolcvan százalékon voltunk otthon. Leállt a cég, nem volt munka. Szóval az egy nagyon nehéz időszak volt. Két és fél évig tartott. Nemrég indult meg a cég. Nagyon sok embert elküldtek akkor. Megpróbálták nyugdíjba küldeni az embereket korengedménnyel. De volt olyan is, akinek felmondtak. Akkor nagyon sokan elmentek. Aki beleesett a kosárba, az biztos nem örvendezett. Azért próbáltak olyanokat elküldeni, akiknek a munkájával valamilyen gond volt. A törzsmagot végül is nem bántották. Csak úgy bántották, hogy följárlották, hogy na, akkor nyugdíjba vonulhattok. Például aki 51-52 éves volt, az elmehetett nyugdíjba. Sokan vállalták, mert akkor ez a két és fél év olyan nehéz volt, az ember idegeit fölőrölte az a rettegés, hogy mikor zárunk be. Bezárunk vagy nem zárunk. Hazaküldenek-e bennünket nyolcvan százalékra, vagy fizetés nélkülire.

A szakszervezet nem sokat tett. Egyszer próbáltunk leállni egy kis időre. Nem sztrájkszerűen, csak próbálkoztunk. De azt mondták, hogy ne csináljuk, úgyse kapunk bért rá. Inkább próbáljunk meg alkudni, hátha a jövőben majd javul a helyzet. Végül is maradtunk, nem csináltuk a sztrájkot. Abban maradtunk, hogy bízunk, legyünk optimisták.

Persze az összefogás sem mindig sikeres. Nincs nagy összetartás az üzem területén. Ilyen kérdésekben elég széthúzó a társaság. Mindenki félti a maga posztját, a szövönő ugyanúgy mint a mester, és nem nagyon mozdulnak rá az ilyen témákra.

– *Mit vár a mostani kormánytól?*

– Ettől a kormánytól elsősorban jobb megélhetést várnánk, jobb gazdasági helyzetet kéne, hogy teremtsenek. Mert a mezőgazdaságot tönkretették, pedig a textilipar is abból él bizonyos mértékig a kendertermesztés miatt. Az ipart helyre kellene nagyon tenni. És nem utolsó sorban nem befagyasztani kellene a bért, hanem többet adni.

(Az interjút Jánosa Bernadett készítette)